

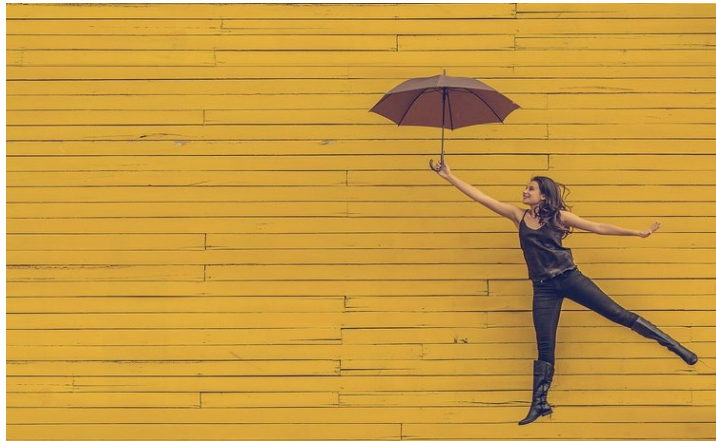
VANAJAVEDEN OPISTO
KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ TAVASTIA

+

Vapaa sivistystyö Opetussuunnitelman perusteet

Lukuvuoden 2019 -2020 opetuksen suunnittelu

[Vapaana sivistystyönä järjestettävä opetus perustuu lakiin vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.]

OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA LIITTEET

1.	Yleistä	3
1.1	Oppilaitoksen toiminta-ajatus	3
1.2	Vapaan sivistystyön tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet	3
1.3	Opetuksen järjestäminen vapaana sivistystyönä	3
2.	Opetuksen toteuttaminen	4
2.1	Oppimiskäsitys	4
2.2	Opiskeluympäristö – ja menetelmät	4
2.3	Opetuksen järjestäminen	4
2.4	Opetuksen laatuksiteerit	5
2.5	Kestävä kehitys opetuksessa	5
2.6	Eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus sekä esteetön osallistuminen opintoihin	6
2.7	Arviointi ja todistukset	6
	Liitteet	7
3.	Lukuvuoden 2019 -2020 opetuksen suunnittelu	7
3.1	Opetussuunnittelua ohjaavat tavoitteet vuodelle 2019	7
3.2	Tavoitteet ja mittaristo	8
3.3	Ainealueiden tehtävät ja kehittämisalueet	9
3.4	Kestävän kehityksen toimintasuunnitelma 2019	11
3.5	Lukukaudet ja niiden pituudet 2019 – 2020	13
3.6	Opetusryhmien koot	14
3.7	Kurssin opetussuunnitelman laatiminen	14
3.8	Lukiolaisten ja ammatillisten opiskelijoiden opiskelu Vanajaveden Opistossa	15
3.9	Ainealueiden opetussuunnitelmat	16

OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

- vapaana sivistystyönä järjestettävän opetuksen Opetussuunnitelman perusteet

1. Yleistä

1.1 Oppilaitoksen toiminta-ajatus

Vanajaveden Opisto järjestää omaehtoista, paikallisesti toteutettavaa koulutusta, joka edistää ihmisen kasvua elinikäisenä oppijana sekä tukee aktiivisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

1.2 Vapaan sivistystyön tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet

Vapaan sivistystyön tehtävänä on edistää ihmisen hyvinvointia ja pärjäämistä muuttuvassa yhteiskunnassa. Se toteuttaa tehtävänsä ihmisen oppimiskykyä, motivaatiota ja sosiaalista vuorovaikutusta hyödyntäen sekä vapaaehtoisuuden periaatetta noudattaen. Vapaalle sivistystyölle on tärkeää ihmisen alueellinen ja sosiaalinen tasa-arvo, demokratia ja ihmisten aktiivisuus yhteiskunnassa, kohtuullisuus ja taloudellisuus, monikulttuurisuus ja suvaitsevuus sekä terveys ja henkinen hyvinvointi. Koulutuskuntayhtymä Tavastian arvot ovat vastuullisuus, vaikuttavuus, kumppanuus ja uskallus, jotka pitävät sisällään vapaalle sivistystyölle keskeisiä arvoja.

Yhteistä vapaalle sivistystyölle on yksilön henkilökohtaisen hyvän elämän - ja sen rinnalla yhteiskunnallisen hyvän - kunnioittaminen. Vapaa sivistystyö toimii formaalin kouluopetuksen ulkopuolella ja se toteuttaa tavoitteisesti etenevää oppimista päämääränään osallistujien sosiaalisten tehtävien hallinta ja persoonallisen kehittymisen jatkuminen. Vapaana sivistystyönä järjestettävä koulutus etsii aiheensa ympäröivästä yhteiskunnasta ja ihmisten tarpeista käsin. Keskeistä on sisältöjen muuttuminen aikojen kuluessa.

1.3 Opetuksen järjestäminen vapaana sivistystyönä

Vanajaveden Opiston toiminnan määrittelyssä on huomioitu Valtioneuvoston, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja maakunnankoulutuspoliittiset linjaukset, jäsenkuntien antamat lausunnot sekä opiston laatimat painopistemäärittelyt.

Vapaan sivistystyön opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat Koulutuskuntayhtymä Tavastian laatimaan toiminta- ja taloussuunnitelmaan (TTS). Toiminta- ja taloussuunnitelma sisältää viisi näkökulmaa: 1) Opiskelija 2) Aluevaikuttavuus ja palvelukyky 3) Organisaation toiminta 4) Talous ja puitteet sekä 5) Henkilöstö. Näkökulmien sisältämät asiat ohjaavat opetuksen järjestämistä monelta osin.

2. Opetuksen toteuttaminen

2.1 Oppimiskäsitys

Vähemmän opettamista – enemmän oppimista

Oppimisessa korostuu opiskelijan aktiivinen rooli. Lähtökohtana on oppijan aiemmin omaksutut tiedot, taidot ja oppimisstrategiat, joiden perustalle uusi asia opitaan. Oppimisessa oleellista on myös oppimistilanne ja kulttuuri, jossa se tapahtuu. Vuorovaikutus opiskelijatovereiden sekä opettajan kanssa on tärkeää. Ryhmän merkitys on etenkin motivaation kannalta merkittävä. Opettaja on oppimisen ohjaaja. Hänellä keskeinen merkitys sekä opiskelijan opiskelutaitojen että -ympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että erilaisten opiskelijoiden edistyminen on mahdollista. Tutkiva oppiminen ja toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin ovat usein kiinnostava lähtökohta uuden oppimiselle.

2.2 Opiskeluympäristö – ja menetelmät

Oppimisessa vapaa uteliaisuus on tehokkaampaa kuin oppimisen pakko

Hyvä opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen sekä opiskelijaa rohkaiseva. Ympäristön tulee olla fyysisesti ja psyykkisesti sellainen, että opiskelija pystyy työskentelemään ympäristössä itsenäisesti ja ryhmässä muiden kanssa. Opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon ympäröivä yhteiskunta – opetusta voidaan järjestää muuallakin kuin tavanomaisissa luokkaympäristöissä. Opisto pyrkii pitämään opetusvälineistön ajanmukaisena.

Opiskelijoiden yksilöllisyyden ja erilaisuuden vuoksi opetus-, ohjaus- ja opiskelumuotojen tulee olla monipuolisia. Opiskelijoille annetaan välineitä tiedon hankkimiseen ja tuottamiseen sekä tiedon luotettavuuden arviointiin ohjaamalla heitä soveltamaan kullekin tiedon- ja taidonalalle luonteenomaisia tiedon- ja taidon hankkimis- ja tuottamistapoja. Opetuksessa korostetaan yhteistoiminnallisuutta, ongelmalähtöisyyttä, vuorovaikutteisuutta, itseohjautuvuutta sekä tieto- ja muissa verkostoissa toimimista.

2.3 Opetuksen järjestäminen

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Opetus järjestetään iltaisin, viikonloppuisin, intensiivikursseina, monimuoto-opetuksena sekä verkkokursseina. Yleisin toimintamuoto on 1-2 kertaa viikossa kokoontuva ryhmä.

Opiskelijoiden ottaminen

Opiskelijat otetaan pääsääntöisesti ilmoittautumisjärjestyksessä. Jos kurssille osallistuminen edellyttää tiettyä osaamisen tasoa, voidaan tämä taso testata ja opiskelijat otetaan edellytykset täyttävien joukosta ilmoittautumisjärjestyksessä.

Julkinen näyttö

Julkinen näyttö on ikkuna oppimiseen ja kehittymiseen. Se on oppimisen tulosten esittelyä julkisesti. Julkinen näyttö on osa opiston arkea ja kuuluu olennaisena osana monien aineiden opetussisältöihin. Sen avulla myös tuotetaan opiston toiminta-alueelle elämyksiä ja yhteistoimintaa muiden toimijoiden kanssa. Julkisen näytön merkitys opiskelijan opiskeluprosessissa on myös suuri: se lisää luottamusta omaan oppimiseen ja omiin kykyihin, ts. se on myös oppimisen ja edistymisen mittari opiskelijalle. Uuden päätoimitilan myötä keskitytään muutamaan vuosittain toistuvaan vakiotapahtumaan.

2.4 Opetuksen laatukriteerit

Tyytyväiset opiskelijat - sujuvat prosessit

Opiston laadunhallintatyön tarkoituksena on varmistaa opiskelijan positiivinen kokemus opiskelustaan ja kurssilla olosta. Huomiota kiinnitetään mm. seuraaviin laatukriteereihin:

Opintojen saatavuus

- aika, paikka, olosuhteet (tilat yms.) ja hinta

Opetuksen pedagogiset näkökulmat ja valinnat

- Koulutustarpeen arviointi
- Oppija-analyysi
- Opetustavoitteiden asettaminen ja opetussisältöjen valinta
- Opintoryhmän koko: minimi ja maksimi
- Työtavat ja kestävät opetusmenetelmät (keke-näkökulman huomioiminen!)
- Oppimisen ja opetuksen arviointi

Opetuksen hallinnointi

- Opettajien pätevyys tehtäviinsä (tutkinnot ja työpaikan ohjeiden noudattaminen)
- Kurssipäiväkirjojen informatiivisuus, luotettavuus sekä päiväkirjojen palauttamien
- Laskutuksen oikeellisuus ja oikea-aikaisuus
- Opintoneuvonnan saatavuus

2.5 Kestävä kehitys opetuksessa

Oppilaitoksien kestävän kehityksen näkökulmiksi ovat Suomessa valikoituneet ekologinen ja taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Ekologinen ja taloudellinen kestävyys pitää sisällään kulutuksen säätelyä, vastuullisia hankintoja, tavaroiden kierrätystä, terveyttä ja hyvinvointia lisääviä tekijöitä sekä esimerkiksi viihtyisään työskentely- ja opiskeluympäristöön panostamista. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys tarkoittaa henkistä hyvinvointia ja turvallisuutta työskennellessä ja opiskellessa. Näkökulma sisältää myös monikulttuurisuuden, kansainvälisyyden ja kulttuuriympäristön sekä -perinteen.

Kestävään ja hyvään elämään tähtäävät toimintatavat käsittävät koko oppilaitoksen toiminnan valituista arvoista lähtien, mutta erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että eri ainealueiden opetuksessa huomioidaan kestävä kehitys. Vanajaveden Opistolla on kestävä kehityksen toimintasuunnitelma, joka päivitetään vuosittain (Liite). Suunnitelma sisältää muun muassa vuosittaiset kehittämistoimenpiteet sekä niiden toimeenpanoaikataulun.

2.6 Eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus sekä esteetön osallistuminen opintoihin

Vieraskielisten opetukseen osallistumisen kynnystä madalletaan edelleen lisäämällä opiston www-sivujen vieraskielistä informaatiota. Vuosina 2018-2020 opistossa on meneillään Opetushallituksen tukema kehittämishanke Minos, jonka tavoitteena on kehittää Vanajaveden Opiston toimintaa niin, että se palvelee paremmin myös vieraskielisiä henkilöitä, jotta he löytäisivät opiston kurssit – niin opiskelijoina kuin opettajina. Opiston toimisto palvelee tarvittaessa englannin kielellä.

Esteettömällä osallistumisella tarkoitetaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen opiskeluympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Esteettömyyden tavoite koskettaa opistossa kaikkia opiskelijoita, mutta varsinkin niitä, joilla on jokin vamma esim. liikuntarajoite tai erilainen kyky oppia. Esteetön opiskeluympäristö liikuntarajoitteisille otetaan huomioon toimitilojen valinnassa ja vuokraamisessa silloin, kun se on mahdollista. Erilaisia oppijoita autetaan soveltuvan ryhmän ja taitotason valinnassa jo ilmoittautumisvaiheessa ja kurssin alkumetreillä (opinto-ohjaus). Joissakin aineissa on opintotarjontaa erityisryhmille (esim. kuvataiteet).

Taiteen perusopetusta opiskelevalle opiskelijalle on mahdollista laatia henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, mikäli hän ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan kurssin opetussuunnitelman mukaisesti.

2.7 Arviointi ja todistukset

Opettaja arvioi opiskelijan oppimista havainnoimalla ja antamalla palautetta sekä yhdessä opiskelijoiden kanssa kullekin kurssille soveltuvalla tavalla. Myös opiskelija arvioi omaa oppimistaan kurssin aikana. Joissakin ryhmissä arviointityökaluna voi olla portfolio tai oppimispäiväkirja. Opisto arvioi opiskelijoiden pääsemistä opetuksen tavoitteisiin keräämällä kurssipalautetta sähköisesti. Opiskelija voi saada pyynnöstä läsnäolotodistuksen kurssista. Mikäli hän haluaa arvion edistymisestään, sen voi pyytää kurssin opettajalta.

Liitteet

3. Lukuvuoden 2019 -2020 opetuksen suunnittelu

3.1 Opetussuunnittelua ohjaavat tavoitteet vuodelle 2019

1 *Opiskelija*

Sitovat tavoitteet: opiskelijamäärä kerran laskettuna on 10 400, kurssilaisten määrän 21 465, kurssipalautteiden keskiarvo 4,4. Toiminnallisena tavoitteena on edelleen asiakaslähtöinen toiminnan ja kurssien suunnittelu (palvelumuotoilun keinoja). Lukuvuonna 2019-20 erityisenä teemana on maahanmuuttajien opiskelukynnyksen madaltaminen erilaisin keinoin.

2 *Aluevaikuttavuus ja palvelukyky*

Kurssisuunnittelussa huomioidaan lähipalveluperiaate. Kurssi- ja asiakaspalautejärjestelmää sekä asiakasraadin tuloksia hyödynnetään suunnittelussa. Vuoden 2019 valtionosuuteen oikeutava koulutustarjonta jakaantuu seuraavasti:

Ilmaisutaidot	11 120 tuntia
Kuvataiteet ja käsityöt	8 527 tuntia
Viestintä- ja yhteiskuntataidot	6 203 tuntia
Liikunta ja hyvinvointi	<u>7 650 tuntia</u>
	33 500 tuntia

Aluevaikuttavuuden ja palvelukyvyn lisäämiseksi tavoitteena on myös tuottaa Vanajakoulutus Oy:n koulutustarjottimelle täydennyskoulutuksia.

2. *Organisaation toiminta*

Opiston toiminnassa otetaan huomioon kestävän kehityksen näkökulma.

Sitovat tavoitteet:

- kestävän kehityksen työn jatkaminen ja ulkoinen arviointi Okka-säätiöltä. Erityisenä kehityskohteena tässä on paperin ja tulosteiden kulutuksen vähentäminen.
- meneillään olevien kehittämishankkeiden toiminnan ja tuloksien hyödyntäminen perustoitinnassa

Kuntayhtymässä toimivien lukioiden ja ammattiopiston opiskelijat voivat tietyin ehdoin valita opiston kurssitarjonnasta opintoja, jotka hyväksytään osaksi opiskelijan lukio- tai ammatillisia opintoja (ohje kohdassa 3.8). Tutkintoon hyväksytyjen kurssien alennettu hinnoittelu ei koske taiteen perusopetusta, avointa yliopisto-opetusta eikä yksilöopetusta.

3. *Talous ja puitteet*

Sitovat tavoitteet:

- valtionosuustuntimäärän asettaminen lähemmäksi vuoden 2019 rahoitustasoa
- toimiston esimiestehtävien ja opiston taloushallinnollisten tehtävien järjestäminen muutostilanteessa

Tasapainoinen talous ja kustannustehokas toiminta, positiivinen vuosikate, keskimääräinen ryhmäkoko 14. Kurssisuunnittelussa tehdään tarkoituksenmukaisia tilavalintoja ja täytetään ensisijaisesti ne toimitilat, joista maksetaan kokoaikaista vuokraa. Laadukkaan opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon olemassa olevat resurssit.

4. Henkilöstö

Henkilöstö koulutautuu koulutussuunnitelmien mukaisesti. Oman alan substanssiosaaminen, kestävän kehityksen huomioiminen kurssitoiminnan suunnittelussa sekä kokeilevan työtteen omaksuminen ovat keskeisiä oppimisen kohteita. Hankkeiden tarjoamat mahdollisuudet kehittämiseen käytetään myös hyväksi. Työtyytyväisyyden tavoiteluku 3,9.

3.2 Tavoitteet ja mittaristo

Mittari	TA 2019	TP 2018	TP 2017	TP 2016
Vaikuttavuus ja palvelukyky				
- opiskelijamäärä	10400	10731	10298	11171
- kurssilaisten määrä	21465	23983	21819	23423
- opiskelijoiden osuus väestöstä	11,2	11,1	11	11,8
- kurssipalautteiden ka	4,4	4,3	4,4	4,4
Kuntien tuntimäärät:				
Hämeenlinna	23566	24704	23763	25518
Hattula	3564	3476	3541	3858
Janakkala	6175	5944	6269	6582
Yhteiset/omarahoitteiset	235	204	280	876
Organisaation toiminta				
- laatujärjestelmä käytössä	on	on	on	on
Talous				
vaos-tunnit	33305	34328	33573	36834
valtionosuuden laskennall.peruste		26339	25 701	27303
kuntien rahoitusosuus		14,4	13,7	13,7
vuosikate	0	-4275,35	-17475	117000
Henkilöstö				
päätoimisen henkilöstön määrä	15	15	15	15
tuntiopettajien muodoll. kelpoisuus	32%	32%	31,5%	31%
koulutussuunnitelmat	on	on	on	on

3.3 Ainealueiden tehtävät ja kehittämisaalueet

Vanajaveden Opiston opetuspalvelut jakaantuvat neljään kokonaisuuteen, jotka ovat

- Ilmaisutaidot (musiikki, kirjallinen ja näyttämöilmaisu, sirkuskoulu, tanssi)
- Visuaaliset aineet (kuvataide, muotoilu, käsityö)
- Viestintä- ja yhteiskuntataidot (kielet, tieto- ja viestintäteknikka, ihminen ja kulttuuri)
- Liikunta ja hyvinvointi

Ainealueiden tehtävät ja kehittämisaalueet

Ilmaisutaidot

Ilmaisuaineiden opetuksen keskeisenä tavoitteena on opiskelijan kokonaisvaltaisen henkisen ja kehollisen hyvinvoinnin ylläpitäminen ja kehittäminen. Ilmaisun kautta opiskelija voi työstää tunne-elämänsä eri puolia, ja ilmaisuaineet tarjoavat myös mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja monikulttuuriseen viestintään. Opistossa tarjottavat ilmaisuaineet – musiikki, tanssi, sirkus, kirjoittaminen ja teatteri - tukevat näin sosiaalisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestävä kehitystä. Opiston painopisteinä ilmaisutaidoissa ovat musiikin, tanssin ja sirkuksen opetus. Edellytys vapautuneeseen ilmaisuun on riittävä tekninen osaaminen ja pitkäjänteinen keskittyminen opiskeluun.

Musiikin opetuksessa kehitetään opiskelijoiden musiikillisia taitoja pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Opiskelija saa onnistumisen elämyksiä ja nauttii yhteismusisoinnista muiden kanssa. Esiintymisiin valmistautuminen motivoi omaehtoiseen harjoitteluun. Musisoiminen tulee osaksi jokapäiväistä elämää ja rikastuttaa sitä. Kehonhuolto, musiikin tulkinta ja sen liittäminen laajempaan kontekstiin ylläpitää kehollisia ja henkisiä voimavaroja ja lisää taiteeseen liittyvää sivistystä.

Sirkuskoulussa edetään tasolta toiselle (4-17-v.) ja tätä ennen voi aloittaa harjoittelun vauva- ja taaperosirkuksissa. Tanssissa edetään tavoitteellisesti baletti- sekä TanssiRasia-ryhmissä, jotka on tarkoitettu n. 8-15-vuotiaille. Sekä vanhemmat lapsen kanssa että lapset yksinäänkin tunneilla ja esiintymisissä kokevat yhdessä tekemisen, ilmaisun ja liikkumisen ilon. Aikuisille suunnatuilla kursseilla pätevät samat asiat ja osassa lajeissa myös tavoitteellinen eteneminen on mahdollista.

Visuaaliset aineet

Kuvataide, muotoilu ja käsityö (tekstiilikäsityö ja tekninen käsityö) muodostavat yhdessä visuaalisten aineiden opetusalueen. Aineiden opiskelu luo mahdollisuuksia monipuoliseen, tavoitteelliseen ja kokemukselliseen oppimiseen, joka tähtää persoonalliseen ilmaisuun ja tulkintaan. Opiskelu rakentaa pohjaa elinikäiselle taiteen ja taitojen harrastamiselle.

Opetuksen tavoitteena on opiskelijoiden visuaalisen ja kulttuurisen yleissivistyksen, havaintokyvyn ja luovuuden vahvistaminen sekä ongelmanratkaisukyvyn kehittyminen. Tavoitteisiin pyritään kulttuuristen ilmiöiden ja merkitysten tutkimisen ja tulkitsemien kautta. Visuaalisten

aineiden monimuotoisuuden ja aineidenvälisyyden taustalla vaikuttavat niin kulttuuriperintö kuin mediakulttuurin visuaaliset ja sosiaaliset ilmiötkin.

Opetus on vahvasti vuorovaikutukseen perustuvaa ja yksilöllisyyden huomioivaa. Opetuksessa painotetaan oppimisprosessin, ympäristön ja oman toiminnan havainnointia. Opiskelija oppii tekemään valintoja visuaaliset, ekologiset, eettiset ja taloudelliset tekijät huomioon ottaen.

Käsityön, muotoilun ja kuvataiteen opetuksen laatua pyritään ylläpitämään kurssien jatkuvalla sisällöllisellä ja pedagogisella kehittämisellä. Kestävä kehitys, vastuullisuus ja paikallisuus ohjaavat kurssien ja muun toiminnan suunnittelua ja toteutusta. Joustava suunnittelu lisää tarjontaa ja tapahtumia (mm. näyttelyt) lukuvuoden aikana. Kursseja, käytännön toimintaa ja tapahtumia suunnitellaan yhteistyössä koulutuskuntayhtymän sisällä ja verkostoitumalla paikallisten alan toimijoiden kanssa.

Lukuvuoden alussa toteutettavassa Tekstiilit Uusiks -kierrätystapahtumassa jaetaan osaamista ja ajankohtaista tietoa. Tapahtuma toteutetaan oppilaitosyhteistyönä yhdessä lähialueen kestävä kehityksen toimijoiden kanssa.

Aikuisten taiteen perusopetuksen opintojen (laaja oppimäärä) toimintakäytäntöjä kehitetään opiskelijoita osallistavaan suuntaan JOPE-joustavaa pedagogiikkaa -hankkeessa. Hankkeen aikana pyritään myös yhtenäistämään taiteen perusopetuksen arviointikäytäntöjä. Yhteistyökumppanina on Helsingin työväenopisto.

Kuvataiteen opiskelussa on mahdollisuus edetä korkeakouluopintoihin, joita järjestetään yhteistyössä Hämeen kesäyliopiston/ Lapin yliopiston kanssa.

Teknisen käsityön aineissa lisätään oppilaitosyhteistyötä valtakunnan tasolla esim. kokeilemalla etävideoyhteyksien antamia mahdollisuuksia ainealueen monipuolisten kurssisisältöjen kehittämisessä.

Lasten taiteen perusopetusta annetaan yleisen oppimäärän mukaan. Opetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää ja sen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Kuvataidekoulussa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun kehittymistä ja vahvistaa identiteetin rakentumista.

Viestintä- ja yhteiskuntataidot

Viestintä- ja yhteiskuntataitoaineiden tehtävänä on edistää sellaisten avaintaitojen oppimista, joiden avulla ihminen pystyy osallistumaan yhteiskuntaan tasavertaisena jäsenenä - toisin sanoen toimimaan nopeasti muuttuvassa, globaalissa, monimediaisessa sekä -kulttuurisessa yhteiskunnassa.

Tämä ainealue tarjoaa kursseja, joilla tähdätään työ- ja muussa elämässä tarvittavien taitojen ylläpitoon, laajentamiseen ja kehittämiseen. Keskeisiä aiheita ovat monipuoliset kieli- sekä tieto- ja viestintätekniikan kurssit. Lukuvuonna 2019-2020 opistossa on meneillään Opetushallituksen tukema kehittämissanke, jonka tavoitteena on aikuisten digitaalisten taitojen vahvistaminen. Hankkeen ohjaus- ja opetustoiminnan piiriin tavoitetaan henkilöitä, joilla on heikot

valmiudet selviytyä sähköisen yhteiskunnan asettamista vaatimuksista, jotka ulottuvat elämän useille osa-alueille.

Ainealueen kehittämisen painopistealueita ovat uusiutuvan teknologian hyödyntäminen, kestävä kehityksen arvoja sisältävä pedagogiikka ja opetusteknologia.

Liikunta ja hyvinvointi

Painopisteenä liikunnassa on ennalta ehkäisevä ja terveyttä ylläpitävää toiminta 55+ - ja senioriryhmille sekä ohjaus terveisiin elämäntapoihin ja hyötyliikuntaan, joihin senioriliikunnan ohjaajat on täydennyskoulutettu. Nuoremmille ikäluokille tarjotaan eritasoisia liikuntaryhmiä sekä kiinnitetään huomioita laveaan lajitarjontaan.

Opistossa viedään liikuntapalveluja lähelle asiakasta, maaseudun kyliin ja eri puolille kanta-kaupunkia, Jaakonkadun kahden liikunta- ja tanssisalin lisäksi. Näin pyritään vähentämään liikennettä, jolloin ympäristölle aiheutettu rasitus vähenee.

3.4 Kestävän kehityksen toimintasuunnitelma 2018

Opiston ylläpitäjän/opiston arvot ja kestävä kehitys

Arvot tukevat kestävä kehityksen näkökulmia ja teemoja. Taloudellisuuden arvo tukee ekologisuuden ja taloudellisen kestävyuden teemaa. Avoimuuden, sivistyksellisen tasa-arvon ja osaamisen arvot tukevat sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden teemaa.

Vastuullisuus

- Osaaminen
- Turvallisuus
- Taloudellisuus
- Yksilöllisyys
- Suunnitelmallisuus
- Uudistumiskyky
- Kestävä kehitys
- Eettisyys

Vaikuttavuus

- Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi
- Elinikäinen oppiminen
- Sivistyksellinen tasa-arvo

Kumppanuus

- Sisäinen asiakkuus
- Oppilaitosyhteistyö

Uskallus

- Opimme uutta ja uudistumme
- Kokeilemme ja kehitymme

Kestävän kehityksen toteuttaminen Vanajaveden Opistossa - nykytilanne

Ekologinen ja taloudellinen kestävyys	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys
<ul style="list-style-type: none"> ❖ TTS-mittariston mittauskohteita: <ul style="list-style-type: none"> ○ opiskelijamäärä/vuosi ○ opiskelijoiden osuus väestöstä % ○ kurssien toteutumisaste ○ asiakastyytyväisyysmittauksen tulos ○ laatujärjestelmän käyttö ○ tuotetut vaos-tunnit/vuosi ○ ka opetusryhmän koko 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opiston ydintoiminta, vapaa sivistystyö säilyttää sekä uudista paikallisia ja kansallisia kulttuuriarvoja
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tilojen käyttö on tehostettua; tarkka kustannuseuranta ja mahdollisimman paljon yhteiskäyttöä ylläpitäjän Kk Tavastian kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opiston koko koulutustarjonta edistää kansalaisen hyvää elämää. Ainealuejaottelu: Ilmaisutaidot, Visuaaliset aineet, Viestintä- ja yhteiskuntataidot, Liikunta ja hyvinvointi
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opetusvälineitä ja kalustoa kierrätetään 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opistossa voi opiskella monipuolisin ja joustavin oppimistavoin
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Päätoimitilojen viihtyvyyteen on panostettu 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opisto toimii eri verkostoissa - se säästää resursseja ja rikastuttaa toimintaa ja työn tuloksia
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Matkustetaan halvinta tapaa käyttäen (julkiset kulkuneuvot) silloin, kun se on mahdollista. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opisto on monikulttuurinen – maahanmuuttajataustaiset opiskelijat rikastuttavat oppilaitoksen ja alueensa kulttuuria
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opetus- ja toimistohenkilöstön on mahdollista tehdä etätöitä sovitusti, jos se tehtävän luonteen vuoksi on mahdollista. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opistossa on ajantasaiset <ul style="list-style-type: none"> ○ työterveyshuollon toimintasuunnitelma ○ pelastussuunnitelma ○ toimintamalli terveydelle haitallisen häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallintaan ○ työkyvyn tukimalli
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tulosteitten ja kopioiden määrää rajoitetaan ja seurataan <ul style="list-style-type: none"> ○ kannustetaan mm. opetusmateriaalien siirtämistä pilvipalveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Opiston toimintajärjestelmä tukee ja helpottaa työntekoa
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitataan

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Työtehtäviä on mahdollista kehittää uuden oppimisen myötä</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>henkilöstön ammattitaitoon ja osaamiseen panostetaan henkilöstökoulutuksin</i>
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on mahdollista työaikojen joustolla. Ikäjohtamisessa toteutuu osa-aikaeläkkeelle jäämisen mahdollisuus.</i>
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Henkilöstön hyvinvointia tuetaan tarjoamalla erilaisia ryhmämuotoisia harrastusmahdollisuuksia kuntayhtymän tyhytarjottimelta. Pidetään vuotuiset pikkujoulut.</i>
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Opisto viestii ja markkinoi toiminnastaan printti- sekä sähköisessä mediassa.</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>myös toimiva palautekanava lisää avoimuutta</i>

Kehittämistavoitteet ja niiden toimeenpano 2019

- järjestetään tekstiili kierrätyksen teemalla yleisötapahtuma yhteistyössä Ammattiopisto Tavastian Kätevä-osaston, Hämeen ammattikorkeakoulun ja naapurioipistojen kanssa (4. kerta) – ajankohta la 7.9.2019
- keskitetään kantakaupunkialueella ja kampusalueella pidettävää opetusta omiin tiloihin J-rakennukseen (tavoite täysi käyttöaste) ajankohta – lukuvuosi 2019-20
- Minos-hankkeen kehittämistyö maahanmuuttajien opiskeluun osallistumisen parantamiseksi – lukuvuosi 2019-20
- Esr-hanke Osaan!-avaimia aikuisten perustaitojen opetukseen, jossa kehitetään opetusmateriaalia digitekniikan avulla
- aikuisten digitaitoja vahvistava hanke – lukuvuosi 2019-20
- kopioinnin vähentäminen edelleen ja tietotekniikan käyttö paperin ja kopiokoneen säästämiseksi, pilvipalvelut – ajankohta vuosi 2019

3.5 Lukukaudet ja niiden pituudet 2019 – 2020

PITKÄT KURSSIT

Syyslukukausi eri ainealueilla:

Liikunta- ja tanssikurssit: 26.8.-1.12.2019

Muut pitkät kurssit 2.9.-1.12.2019

Kevätlukukausi eri ainealueilla

a. jatkavat kurssit:

liikunta- ja tanssikurssit 7.1.-19.4.2020

Muut kurssit 7.1.-9.4.2020

b. uudet kurssit

alkavat aikaisintaan 13.1.2020

TAITEEN PERUSOPETUS JA AVOIMEN YLIOPISTON OPETUS

Aikataulut sovitaan erikseen. Lukuvuoden pituus taiteen perusopetuksessa on 30 viikkoa.

LOMA-AJAT

Syysloma vk 42

Talviloma vk 9

Pääsiäisloma 10.-13.4.2020

3.6 Opetusryhmien koot

Kurssin minimiopiskelijamäärät ovat yleisimmin seuraavat:

Hämeenlinnan kantakaupunki 10

Turenki, Tervakoski, Parola 8

Keskustaajamat:

Lammi, Kalvola, Hauho, Renko, Tuulos 8

Kaikki pienemmät kylät 7

Minimikoosta voidaan poiketa erikseen rehtorin kanssa sopimalla seuraavista syistä:

- aineen opetus on laadultaan sellaista, että sitä ei voida järjestää kuin pienryhmissä, kurssi maksu on näillä kursseilla isompi
- kyseessä on ainealueen kehittämiseen liittyvä kokeileva kurssi
- kielten pidemmälle ehtineet jatkoryhmät ja muut erikseen sovittavat kurssit, kurssimaksu näillä kursseilla on vastaavasti suurempi

3.7 Kurssin opetussuunnitelman laatiminen

Opetussuunnitelmaa varten tuntiopettaja vie ehdotuksensa kursseiksi suoraan opiston hallinto-ohjelmaan Hellewiin. Ainealueesta vastaavat opettajat antavat tästä tarkemmat ohjeet.

VERKKOKURSSIN SUUNNITTELUOHJE

Etäopetus määritellään seuraavasti:

Ensin määritellään, kuinka paljon opettajalta todennäköisesti menee viikoittain aika verkossa työskentelyyn: $h/\text{opiskelija} \times \text{viikkojen määrä}$. Saatu tuntimäärä kerrotaan opiskelijamäärällä ja tulo jaetaan 1,5:llä etätuntien muuttamiseksi opetustunneiksi.

Esim.

Kielten verkkokurssi

- lähiopetuskertoja 6, yhteensä **19 tuntia**
- kurssin kesto on **10 viikkoa**
- opiskelijoita kurssilla on yhteensä 12
- opettajalta on arvioitu menevän joka viikko aikaa 15 min./opiskelija verkkotyöskentelyn kommentointiin ja ohjaamiseen. Etäopetustunnin pituus on 60 min.

Tuntien laskeminen:

$(0,25 \text{ h} \times 10 \text{ viikko} \times 12 \text{ opiskelijaa}) \times 1,5 = 20 \text{ tuntia}$
opettajalle korvattava tuntimäärä: 39 tuntia (kurssimaksut määräytyvät opettajalle maksettavien tuntimäärien mukaan)

Kurssin opiskelijalta vaatima työmäärä:

19 lähiopetustuntia, viikoittain 2,5 tuntia etätöitä = 25 tuntia, **yht. 44 tuntia**. (tämä tuntimäärä ilmoitetaan kurssiohjelmassa)

3.8 Lukiolaisten ja ammatillisten opiskelijoiden opiskelu Vanajaveden Opistossa

Opiskelija voi osallistua VOPin kurssille osana tutkintokoulutusta niin, että oppilaitos tai opiskelija itse maksaa kurssimaksun.

Oppilaitos maksaa kurssimaksun

- Vastuuopettaja suunnittelee perustutkinto-opiskelijan HOKSiin sellaisen sisällön, ettei AOT pysty järjestämään opetusta ja kurssi on VOPin tarjonnassa
- Opettaja selvittää VOPin opetussuunnitelmasta, että kurssi vastaa sisällöltään tutkinnon perusteita
- Opiskelija ilmoittautuu kurssille

Opiskelija maksaa kurssimaksun

- Opiskelija haluaa osana opintoja opiskella kurssin VOPin tarjonnasta, vaikka AOT pystyy järjestämään opetuksen HOKSin mukaisesti, suunnitelma laaditaan HOKSiin
- Opettaja selvittää VOPin opetussuunnitelmasta, että kurssi vastaa sisällöltään tutkinnon perusteita
- Opiskelija ilmoittautuu kurssille

Kurssimaksu

- Opettaja/osaston yhteyshenkilö lähettää ennen kurssin alkua kootun listan VOPin kursseille osallistuvista opiskelijoista sekä merkinnän siitä, kuka maksaa kurssimaksun (oppilaitos vai opiskelija). Lista lähetetään osoitteeseen vop.toimisto@kktavastia.fi.

- VOP laskuttaa 50 % kurssimaksusta. Ilman listan lähettämistä kurssimaksu on normaalihintainen.
- Alennus ei koske liikunta- ja hyvinvointi- eikä tanssikursseja

3.9 Ainealueiden opetussuunnitelmat

Kysy ainealueesi vastaavalta opettajalta opsia.